Dünya korkunç bir halde. Daha net bir ifadeyle, kapitalizm-emperyalizm tarafından yaratılan ve pekiştirilen bu dünya, haksız savaşlar ve barbarca işgaller, hayatları öğüten bir yoksulluk ve vahşi eşitsizlik, kadınların her yerde mağdur hale gelmesi ve aşağılanması ile dolu bir dünya… Bu, ivmelenen çevresel krizin sadece gündelik yaşamın çarpıklığının ve hoyratlılığının bir parçası olmakla kalmayıp, gezegendeki ekolojik dengeleri ve yaşam destek sistemlerini tehdit ettiği bir dünyadır ve bunun bütün bir gezegen için geçerli olduğunu söylemek yerinde olur. Dünyadaki insanlığın çektiği acılar ve gezegenin tehlikeli durumu, temeli itibariyle, çağımızın temel çelişkisinin – hayli toplumsallaşmış, birbirine bağlı ve küreselleşmiş üretici güçler ile, bu üretici güçlerin özel mülkiyet ve kontrol ilişkileri arasındaki çelişkinin – işleyişlerinin sonucudur. Fakat bu çelişkinin içinde insanlığın kıtlığın ötesine, sömürünün ötesine, toplumsal bölünmenin ötesine geçme potansiyeli, toplumu, insanların gerçek anlamda gelişmesini sağlayacak bambaşka bir temelde örgütleme potansiyeli de yatmaktadır. Bir başka deyişle, dünyanın şimdiki hali, olması gereken ve olabileceği tek hal değildir.

İnsanlığın önündeki sorun nedir; bu sorunun çözülmesi için neyin değişmesi gerekir ve bu değişim nasıl gerçekleşebilir? Komünizm, insanlığın dünyayı değiştirmek için onu anlamasını sağlayan, dünya insanlığı topluluğu yönünde, hep daha köklü dönüştürmek üzere dünyayı hep daha derin bir şekilde anlamasını sağlayan bilimdir. Bütün öteki bilimlerde olduğu gibi komünizm de dünyanın gerçekte ne olduğundan, insanlığın gerçekte karşı karşıya olduğu gereksinimden (yapılar ve dinamikler) yola çıkar. Gerçekliğin içinde, sömürünün ve baskının üstesinden gelmenin ve devrim yoluyla radikal derecede farklı bir dünyayı var etmenin gerçek temeli yatar.

İşte bu beni, bu polemiğin odak noktasına getiriyor. Uluslararası komünist hareket içinde, kapitalizmin temel çelişkisinin – toplumsallaşmış üretim ve özel mülkiyet arasındaki çelişkinin – işleyişinin süreci ve niteliği hakkında keskin bir tartışma bulunuyor. Tartışma, bu temel çelişkinin hareket biçimleri üzerinde toptan ve bütünlüklü olarak ele alındığında esas hareket biçiminin ne olduğu üzerinedir.

Bu tartışma, ekonomi-politiğin hayati sorunlarını içermektedir. Fakat aynı zamanda, yöntem ve yaklaşım meseleleriyle merkezi olarak ilgilenmektedir. Dünyayı değişirliliği ve karmaşıklığı içinde, gerçekten var olan haliyle bilimsel olarak ele alıp, analiz edip değiştirecek miyiz? Değişme imkan ve kaynaklarını tespit edebilmek için, Marksist terminolojiyi esas itibariyle pragmatik bir alet haline mi getireceğiz ve metafizik bir siyaset ve felsefe çerçevesi inşa ederek kitlelerin üstesinden gelmesi ve tarihin bizim için “doğru hesaba” çıkmasını garantilemeye mi çalışacağız?

Ne tür bir uluslararası komünist hareket olacak: köklerini bilimde ve dünyanın var olan

halinden yola çıkmakta bulan bir hareket mi yoksa gerçekliği zor yoluyla çarpıtarak, rahatlatıcı bir inanç sistemi içine yerleştiren "söylemler"den yola çıkan bir hareket mi?

Çin Devrimi'nin 1976 yılındaki yenilgisi, komünist devrimin ilk aşamasının sonunu ifade ediyordu. Bu ilk aşama, Sovyetler Birliği'nde dünyanın ilk sosyalist devletinin kurulmasını (1917-56) ve Çin'de devrimci devlet iktidarının kurulması ve bu devrimin ileriye taşınmasıyla daha da büyük bir atılımı ve ilerlemeyi (1949-76) gördü. Çin'deki karşı-devrimin ertesinde, ABD Devrimci Komünist Partisi (DKP ABD) Başkanı Bob Avakian, komünist devrimin ilk aşamasının inanılmaz derecede esin verici kazanımları ile eksikliklerini ve bazıları çok ciddi olan gerçek hatalarını elekten geçirme ve bilimsel olarak inceleme sürecini başlattı. Komünizmin temel prensiplerini tasdik eden ve bilimi, yeni ve nitelikli yollarla ilerleten Avakian, komünist hareketin devrimci deneyiminin bilimsel olarak değerlendirilmesinden hareket ederek ve daha geniş bilimsel, entelektüel ve sanatsal düşünce ve davranış akımlarından da öğrenerek ve yararlanarak, komünizmin yeni sentezini şekillendirdi. Bu yeni sentez, çağdaş dünyada daha fazla ilerlemek ve komünist devrimin yeni bir aşamasında daha iyisini yapmak için gerekli çerçeveyi sunmaktadır.

Komünizmin yeni sentezi, devrimci Çin'de sosyalizmin yenilgisine verilen başka iki cevaba muhalefet olarak gelişmiş ve onlardan muhalefet görmüştür: biri, komünizmin temel prensiplerinin reddedilmesi ve burjuva demokrasisinin kucaklanması, diğeri ise geçmişin değerlendirilmesi ve komünist teorinin daha fazla geliştirilmesi yönünde düzgün bir bilimsel yaklaşımı reddedecek şekilde, önceki sosyalist deneyime ve komünist teoriye katı ve yarı-dinsel bir şekilde yapışılmasıdır.[1]

İşte bu tartışmanın zemini budur. Fakat bu polemikle bütünleşmiş olan politik iktisat ve metodoloji meseleleri, uluslararası komünist hareketle sınırlı, yahut sadece onu ilgilendiren ezoterik meseleler değildir.

Bu tartışma, derin bir öneme sahip meseleleri, geniş ilerici siyasi ve entelektüel-akademik çevrelerde ele alınan, teorize edilen ve tartışılan meseleleri ele almaktadır. Kapitalizm gerçekten de, sistemsel itkileri ve sonuçları olan, yeni kendi hareket yasaları bulunan bir sistem midir? Kapitalizmin yapısal dinamikleri düşünüldüğünde, bilinçli insan inisiyatifinin ölçeğini nasıl anlarız? Toplumu anlamaya ve değiştirmeye yönelik bilimsel bir yaklaşım nedir? Ve bu çağda insanın kurtuluşunu teşkil eden şey gerçekte nedir?

Bob Avakian'ın *Birds Cannot Give Birth to Crocodiles, but Humanity Can Soar Beyond the Horizon* ["Kuşlar timsah doğuramaz, fakat insanlık ufku aşabilir"] kitabından bir pasaj, kritik bir çıkış noktası oluşturmaktadır:

İşte insan toplumunun mevcut koşulları ve toplumun nasıl ilerleyip örgütlenebileceği konusunda durum gerçekte şudur: Mesele ya mevcut hakim kapitalist emperyalist sisteme radikal bir alternatif – eldeki üretici güçlerin temeli üzerinden hareket ettiği ve onları, en temel olarak toplumsal ilişkilerin ve bununla diyalektik açıdan ilişkili olarak politika ve ideoloji üstyapısının dönüştürülmesi üzerinden, daha da fazla geliştirdiği için sürdürülebilir olan bir alternatif – getirme, bu dönüşüm üzerinden, temel olarak da onun altında yatan maddi koşulların dönüştürülmesi üzerinden, bir bütün olarak radikal biçimde yeni toplumun temeli olarak radikal biçimde yeni bir ekonomik sistemin yaratılması meselesi; veyahut da bugünün tek gerçek alternatifi olarak sunulan şeyi yapıp meta üretimi ve değişimi, daha özel olarak da kapitalizmin üretim ilişkileri ve birikim süreci ve dinamikleri üzerinden ilerleyen ve bunun sınırlarına hapsolmuş bir topluma sürüklenme, veya buna zorlanma meselesidir.2

I. Hayati Bir İlerleme: Kapitalizmin Belirleyici Dinamiği Olarak "Anarşinin İtici Gücü"

A. Arka Plan

1980'lerin başlarında Devrimci Komünist Parti ABD, kapitalizmin ekonomi-politiği ve dünyanın çelişkilerinin kendisini nasıl ortaya koyduğu ve nasıl etkileşim içinde olduğu konularında önemli teorik çalışma ve araştırmalara girişti. Soru, kapitalizmin dinamikleri ve bunun, hem o dönemde dünyanın somut durumuyla ilişkili olarak, hem de burjuva çağından dünya komünizmi çağına tarihsel geçiş hakkındaki daha büyük soruyla ilişkili olarak, devrimci mücadelenin gerçekleştiği "sahneyi" nasıl hazırladığı hakkında soruluyordu. Bu teorik çalışmanın merkezinde, Bob Avakian'ın ortaya koyduğu bir bakış açısı vardı. Avakian, "anarşinin itici gücünü", kapitalizmin temel çelişkisinin başlıca hareket biçimi olarak tanımlamış ve bunun sınıf mücadelesinin genel koşullarını belirlediğini ortaya koymuştu.

"Anarşinin itici gücünün" kapitalizmin temel dinamiği olarak nitelendirilmesi, uluslararası komünist hareketin çeşitli merkezlerinde (burada, dönemin sosyal-emperyalist Sovyetler Birliği'yle ilişkili, devrimi çoktan terk etmiş revizyonist komünist partilerden değil, dönemin Maoist güçlerinden ve oluşumlarından söz ediyorum) hiç de küçük boyutlarda olmayan şaşkınlık ve öfkeye neden oldu. O dönemin Maoist hareket içindeki bazı kişiler, bu anlayışın tarihte kitlelerin ve sınıf mücadelesinin rolünü likide ettiğini savunuyordu. Bazılarına göre ise, ücretli emeğin, proletaryanın sömürülmesi artı-değerin (kârın) kaynağı olduğu için ve kârın maksimizasyonu da burjuvazinin varlık nedeni olduğu için, tarihsel ve mantıksal olarak, kökeni artı-değer üretiminde olan, proletarya ve burjuvazi arasındaki mücadele, kapitalist gelişmenin temel dinamiği olmak zorundaydı.

Aynı zamanda kitlelerin tarihi yazdığı, baskının, devrime dönüştürülebilecek direnişe yol

açtığı ve bu yüzden de sınıf mücadelesi ve onun devrimci potansiyelinin temel hareket biçimi olmak zorunda olduğu argümanı da savunuluyordu. Kitlelerin tarihi yazdığı, nesnel olarak doğrudur. Fakat nesnel koşulların, sınıf mücadelesi için genel koşulları belirlediği ve dünyanın nasıl olduğu, dünya insanlığının kurtarılmasının çıkarları bakımından nasıl dönüştürüleceği konusunda en ileri bilimsel anlayışa dayanan öncü partide yoğunlaşmış liderlik olmadan kitlelerin kendi en yüksek çıkarları için tarihi yazamayacağı ve insanlığın kendiliğinden komünizme varamayacağı da doğrudur.

Bu tartışma şimdi yeniden ortaya çıkmıştır, ancak şimdi ideolojik mücadelenin bağlamı, Bob Avakian tarafından ileri sürülen komünizmin yeni sentezinin, komünizmin yeni bir aşaması için çerçeve olup olmayacağı konusundadır. Söz konusu olan, insanlığın gerçek kurtuluşu ve gezegenin korunması için bugünün dünyasında tam bir komünist devrim için duyulan ihtiyaç ve bunun temeli ile, bu devrimin gerçekleştirilip ilerletilmesi için tamamen bilimsel bir yaklaşıma duyulan ihtiyaçtır.

B. Politik İktisada Girişmek

Burjuva toplumun getirdiği temel değişim, üretimin toplumsallaşmasıdır. Üretimin bireysel, sınırlı araçları, sadece işçi toplulukları tarafından çalıştırılabilecek olan toplumsal üretim araçlarına dönüşmüştür. Üretimin kendisi bireysel operasyonlar dizisi olmaktan çıkıp toplumsal eylemler dizisine, ürünler ise bireysel ürünlerden çıkıp toplumsal ürünlere dönüşmüştür. Bu ürünler gerçekte tek bir sınıfın, proletaryanın ürünüydü.3

Kolektif, toplumsallaşmış emeğin temelinde yer alan sınıf olan proletarya, fabrikalarda, ağır atölyelerde, madenlerde, sanayileşmiş çiftliklerde ve diğer sanayi-tarım-taşımacılık-saklama-dağıtım komplekslerinde üretim gerçekleştirir. Ortak ağlarda ve kapitalizmin ortaya çıkardığı geniş, toplumsallaşmış ve giderek küreselleşmiş üretim araçlarının üretim ağlarında çalışır. Önceki kuşaklar tarafından geliştirilen ve aktarılan toplumsal bilgiyi kullanır.

Fakat toplumsallaşmış üretimin mülkiyeti, kontrolü ve dağıtımı, görece küçük bir kapitalist sınıfa aittir. Proletarya ve bu türden toplumsallaşmış üretim, kapitalizmde toplumsal olarak üretilen zenginliğin – özel sermaye biçimindeki – özel mülkiyetiyle temel bir çelişki içindedir. Anti-Dühring eserinde Friedrich Engels, toplumsallaşmış üretim ile, toplumsallaşmış emeğin ürününün kapitalist mülkiyeti arasındaki çelişkinin, kendisini iki antagonizma biçiminde gösterdiğini ve buralarda gerçekleştiğini gösterir.4 Bir hareket biçimi, proletarya-burjuvazi antagonizmasıdır. Kapitalizmin yükselişi ve gelişimiyle birlikte ücretli emek, modern toplumsal üretimin ana temeli haline gelmiştir. Bu ücretli emekçiler, toplumun temel üretim araçlarından ayrılmıştır – onlara sahip değillerdir ve onları kontrol de etmezler. Bu üretim

araçları, kapitalist sınıfın ellerinde yoğunlaşmıştır. Sadece kendi emek güçlerine (çalışma kapasitesine) sahip olan ücretli emekçiler, hayatta kalmak için emek güçlerini sermayeye satmalıdırlar. Emek gücü kapitalizm koşulları altında bir meta haline gelir.

Sermaye tarafından istihdam edilen bu ücretli emekçiler, bu toplumsallaşmış üretim araçlarını hareketlendirirler. Fakat toplumsal emeğin ürünü ve toplumsal emek süreci, kapitalist sınıf tarafından kontrol edilir. Sermaye, yaşayan emeği değer üretimine tabi hale getirir ve azami artı-emek (artı-değer) çıkarmaya çalışır – bu, onların (üreticilerin yaşaması, kendilerinin ve ailelerinin varlıklarını sürdürmesi, arkalarında yeni ücretli emekçi nesilleri bırakmaları için gerekene denk düşen) ücretlerinde somutlanan emek zamanın üstünde ve ötesinde bir miktardır. Kapitalizmin temel çelişkisinin küresel ölçekte gelişmesinin biçimlendirdiği buna dahil olmuş çeşitli sosyal çelişkilerden kaynaklanan diğer mücadelelerle birlikte proletarya ve burjuvazi arasındaki mücadele, ekonomi, toplum ve dünya üzerinde derin bir etki gerçekleştirir.

Sınıf çelişkisi ve diğer toplumsal çelişkilerin, sermayenin karşı karşıya olduğu süregiden ihtiyacın parçası olmasına dair birkaç örnek ele alalım: Giderek hareketli hale gelen üretici sermaye için temel bir kaygı, toplumsal istikrardır. Daha ucuz üretim maliyetleri arayışı içinde, sermayeyi Meksika'dan Çin'e, Vietnam'a vs. taşıma yönünde devasa rekabetçi baskılar vardır. Fakat maliyet, hesaplanan tek şey değildir; kararlar aynı zamanda "emek huzursuzluğu" ve organizasyonu faktörlerinin de etkisi altındadır. Yahut İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemi boyunca ABD emperyalizminin şekillendirdiği ve desteklediği yeni-sömürgeci devleti düşünelim: onun en önemli fonksiyonlarından biri, sermayenin daha derin nüfuzunu kolaylaştırmak üzere toplumsal düzen koşullarını güçlendirmekti ve hâlâ da öyledir. Bugün Batı Avrupa'da kemer sıkma saldırısı, kitle yanıtını da içeren bir hesapla gerçekleştirilmektedir. 1960'larda ve 1970'lerde ABD'de sanayinin işe alım modelleri, fabrikaların yerleri ve kent sosyal politikası büyük ölçüde, ezilen Siyah kitlelerin ayaklanma ve isyanlarının tehdidi (ve gerçekliği) tarafından şekillendiriliyordu. Bir kez daha söylemek gerekirse, sınıf çelişkileri ve diğer toplumsal çelişkiler, sermayenin karşı karşıya olduğu süregiden ihtiyacın parçasıdır. Proletarya ve burjuvazi arasındaki antagonizma, temel çelişkinin bir hareket biçimidir. Kapitalizmin temel çelişkisinin diğer hareket biçimi, üretimin bireysel atölye, fabrika, işletme ve sermaye birimi düzeyinde örgütlenmesi ile, genel olarak toplumdaki üretimin anarşisi arasındaki antagonizmadır.

Bireysel kapitalist, yatırım maliyetlerini telafi etmek ve diğer kapitalistler karşısında avantaj ve pazar payı kazanmak için üretimi verimli bir şekilde organize etmeye çabalar. Kapitalist, bunu yapmak için üretimin bilimsel ve "despotik" organizasyonuna girişir: girdi-çıktı analizi, sıkı muhasebe, optimal zaman planlaması, hızlandırma, işin esnetilmesi, işçi üzerinde aşırı denetim ve kontrol. Bu, çağdaş ulus ötesi şirketlerde özel sermayenin her aşamasında

gerçekleşir. (Wal-Mart'ı ve tedarik zincirlerinin organizasyonunu düşünün). Fakat şirket düzeyinde üretim oldukça yüksek düzeyde organize iken, toplum düzeyinde sistematik ve rasyonel planlama yoktur ve olamaz. Bunun izah edilmesi gerekiyor. Kapitalizm koşulları altında, toplumun sosyal yeniden üretiminin maddi temelini teşkil eden dev ürün yığınları, meta olarak üretilir. Yani, değişim için (kâr için) üretilirler. Şu veya bu metaların – ister üretim sürecine girdi olarak giden üretim araçlarının, isterse tüketim araçlarının – alıcıları ve satıcıları, birer veri olarak alınır. Fakat üretimin unsurları arasında doğrudan toplumsal bağlar yoktur; toplumsal üretim, toplumsal bir bütün olarak koordine edilmez.

Kapitalist meta üretimine entegre olmak, devamlı olarak çözülmesi gereken bir çelişkidir. Bir yandan, bireysel üreticiler faaliyetlerini birbirinden bağımsız olarak gerçekleştirirler: toplumun üretken faaliyetini teşkil den çok sayıda emek süreci, özel şekilde organize edilir. Diğer yandan bu bireysel üreticiler, karşılıklı olarak birbirine bağlıdır – daha geniş bir toplumsal işbölümünün parçasıdırlar. O halde kapitalist toplumun ekonomik faaliyeti nasıl koordine olur? Farklı parçalar nasıl birbirine uyumlu hale gelir?

Yanıt, bu özel şekilde organize edilen emek süreçlerinin birbirine bağlandığı ve değişim üzerinden bir toplumsal işbölümüne doğru şekillendirildiğidir. Değişim, meta değişimidir ve metaların değişimi belirlenmiş oranlarda gerçekleşir: onları üretmek için toplumsal olarak gerekli emek-zamanı yansıtan fiyatlara alınır ve satılırlar. Bu, emek yasasıdır ve toplumsal emek-zaman, fiyatların ve kârların düzenleyicisidir.

Kâr arayışı, özel şekilde organize edilen emek süreçlerine hakimdir. Neyin üretildiğini ve nasıl üretildiğini kâr belirler. Sermaye, fiyatların ve kârın hareketine yanıt olarak düşük kârlı sektörlerden çıkıp yüksek kârlı sektörlere doğru hareket eder. Eğer bir yatırım tatmin edici bir kâr getirmezse, yahut belli bir meta üretim maliyetini karşılayacak bir fiyata satılmazsa, sermaye de verimliliğini arttırmak veya başka bir üretim hattına geçmek zorunda kalır. Fiyatların ve kârların hareketi, üretim kararlarının alınmasını sağlayan "bilgi"yi aktarır. Piyasa bu şekilde düzenlenir ve aynı zamanda yeniden örgütlenmeyi dikte eder… böylelikle otomotiv endüstrisi verimsiz tesisleri kapatır, aletlerini yeniler, emek gücünü keser; şirketler yutulur ve işçiler iş değiştirmek zorunda kalır. Bu şekilde toplumsal işbölümü şekillenir ve yeniden şekillenir.

Bu, kör ve anarşik bir düzenlemedir. Gelişigüzeldir, çok fazla ve çok küçüktür: yatırımların fazla yükseldiği ve alçaldığı bir süreçtir; olaydan sonra piyasanın neyi takas edip neyi etmeyeceğini, şu veya bu kapitalistin emri altında emek sürecinin gerçekten gerekli olup olmadığını, yahut rekabet standardına uygun olup olmadığını belirleme sürecidir. Marx, değer yasasının işleyişi temelinde piyasanın düzenleyici rolü hakkında şunu söyler. "bu düzensizliğin toplam hareketi, düzendir."[5] Engels ise hareketin iki biçimini ortaya koyarken

şunu der: "toplumsallaşmış üretimi anarşi yönetir."

Bireysel kapitalistler üretim yapar ve adeta sınır yokmuş gibi genişler (bir kez daha söylemek gerekirse, gerekli alıcıların ve satıcıların olduğunu varsayıyoruz). Neden? Çünkü, Marx'ın Kapital'de söylediği gibi, "Kapitalist üretimin gelişimi, verili bir endüstriyel girişimde harcanan sermaye miktarının devamlı olarak arttırılmasını zorunlu kılar… Rekabet [bireysel kapitalisti] kendisini korumak için devamlı olarak sermayesini genişletmeye zorlar…"[6]

Kapitalizmin toplumsallaşmış üretimle özel mülkiyet arasındaki temel çelişkisi, bu iki hareket biçimi üzerinden gelişir: burjuvazi ve proletarya arasındaki çelişki ve üretim-şirket birimindeki organizasyon ile genel olarak toplumdaki üretimin anarşisi arasındaki çelişki. Bu hareket biçimlerinin her birinin kendi etkileri vardır ve birbirlerinin içine geçerler. Fakat devam eden bir şekilde, kapitalist üretim tarzı dünya ölçeğinde hakim olduğu müddetçe, sınıf mücadelesi için bağlamı oluşturan maddi alandaki temel değişimleri meydana getiren, kapitalist üretimin anarşisidir. Anarşinin zorladığı hareket, kapitalist üreticiler arasında rekabetin devindirdiği anarşik ilişkiler, temel çelişkinin ana hareket biçimidir. Bu, Bob Avakian'ın anlayışında önemli bir atılımdı:

Her ne kadar burjuvazi ve proletarya arasındaki çelişki, toplumsallaşmış üretim ve özel mülkiyet arasındaki çelişkinin ayrılmaz bir parçasıysa da, bu sürecin motor gücü kapitalist üretimin anarşisidir. Emek gücünün sömürülmesi, artı değerin üretilmesini ve ona el konulmasını sağlayan biçimse de, bu üreticileri işçi sınıfını tarihsel olarak daha yoğun ve daha kapsamlı bir ölçekte sömürmeye iten şey sadece mülksüz proleterlerin varlığı veya kendi başına sınıf çelişkisi değil, kapitalist üreticiler arasındaki anarşik ilişkilerdir. Anarşinin bu itici gücü, kapitalist üretim biçiminin, meta üretiminin ve değer yasasının tam gelişimini temsil ettiğinin bir ifadesidir. Eğer bu kapitalist meta üreticilerinin birbirinden ayrı olup öte yandan değer yasasının işleyişiyle birbirine bağlı olma durumu olmasaydı, proletaryayı sömürmek için aynı zorunlulukla karşı karşıya kalmazlardı – burjuvazi ve proletarya arasındaki sınıf çelişkisi yatıştırılabilirdi. Bu üretim tarzının, tarihsel olarak eşi görülmemiş dinamizmine sebep olan, sermayenin genişleme yolundaki bu iç itkisidir; bu, değer ilişkilerini devamlı olarak değiştiren ve krize yol açan bir süreçtir.7

Lenin'in emperyalizmin dinamikleri ve proleter devrim hakkındaki sistematizasyonunu ilerleten America in Decline ("Çöküşteki Amerika") isimli çalışmada, "anarşinin itici gücünün" üstünlüğüne ilişkin anlayış daha fazla teorize edildi, uygulandı ve genişletildi.[8]

Emperyalizmin yükselişiyle birlikte birikim, dünya kapitalist piyasasının nitel olarak daha büyük çapta birleşmesi ve entegrasyonu bağlamında gerçekleşir—artık birikim temel olarak

ticaret ve para döngülerinin bir fonksiyonu değil, üretken sermayenin (artı-değer üretiminin) uluslararasılaşmasının bir fonksiyonudur. Ve birikim, dünyanın büyük güçler arasında siyasi-bölgesel bölünmesi, dünya ekonomisinde bu güçler arasındaki güç ilişkilerinin kayması ve küresel çapta, toprak temelli ulus devletler sistemi bağlamında gerçekleşir. Emperyalist çağda birikim, özgün özelliklere sahiptir. Tekelleşmiş finans kapitalin hayli hareketli ve esnek biçimleri üzerinden – dünyanın bir avuç zengin kapitalist güç ile insanlığın büyük çoğunluğunun yaşadığı ezilen ülkeler arasında bölünmesi üzerinden ve emperyal ulus devletler arasında küresel üstünlük için rekabet ve mücadelede yoğunlaşan jeo-ekonomik ve jeopolitik rekabet üzerinden ilerler.

Farklı emperyalist sermayeler arasındaki antagonizma ve dünya çapındaki bölünme üzerinden yürüyen mücadele genellikle büyür, olgunlaşır ve şirket düzeyindeki organizasyon ile toplumsal üretimin anarşisi arasındaki çelişkinin nitel gelişimidir. Bu antagonizma, 20. yüzyılda iki dünya savaşına yol açmıştır. Aynı zamanda temel çelişki, klasik biçimlerde de kendini gösterir. Temel ifade biçimleri arasında, emperyalist ülkelerde proletarya ve burjuvazi arasındaki çelişki, ezilen uluslar ve emperyalizm arasındaki çelişki, ve sosyalist ülkelerle emperyalist kamp arasındaki çelişki de vardır (bu sonuncusu sosyalist ülkeler varken mevcuttu ve şimdi mevcut değildir). Bu çelişkilerden biri veya diğeri belli bir zaman döneminde baş çelişki haline gelebilir, yani biri ve diğeri, ötekilerin gelişimini daha fazla etkileyip onlardan daha az etkilenebilir – ve bu yüzden de verili bir aşamada temel çelişkinin nasıl geliştiğini belirler.

Örneğin 1950'lerin sonlarından 1970'lerin başlarına kadar dünya çapında baş çelişki, emperyalizm ile Üçüncü Dünya'daki ulusal kurtuluş hareketleri arasındaydı. Asya, Afrika ve Latin Amerika çapında devrimci fırtınalar esmişti. Bu çelişki, emperyalist (ve yerel) yönetici sınıflar için nitel bir yeni gereksinim yaratıyor ve dünya çapında sermaye birikimini etkiliyordu. Özel olarak ABD emperyalizmi, isyan bastırma doktrinlerini geliştiriyor ve geniş çapta uyguluyordu. Vietnam kurtuluş mücadelesi savaş alanında büyük yenilgiler getiriyordu; savaş, ABD kara kuvvetlerinin dev bir kısmını emdi ve ABD askeri harcamalarında çok büyük artışa yol açtı, bu ise uluslararası düzeyde doların (ve dolar-altın standardının) zayıflamasına katkıda bulundu. Bu dönem boyunca ABD Güney Amerika'da yardım ve kalkınma programlarını savunuyordu; örneğin bunlardan biri olan İlerleme İttifakı programının amacı, baskıyla birlikte, sosyal koşulları istikrarlı hale getirmek ve devrim potansiyelini etkisiz hale getirmekti.

Herhangi bir verili zamanda yerel (ulusal) veya küresel olarak sınıf mücadelesi baş çelişki olabilir. Ancak genel olarak ve uzun vadede, kapitalist üretim tarzı dünya çapında egemen olmaktan çıkıncaya kadar dünya emperyalist sisteminin anarşisinin itici gücü, temel çelişkinin başlıca hareket biçimidir ve öyle olacaktır. Toplumun ve dünyanın dönüşümünün

ilk aşamasını ve temelini hazırlayan, anarşinin itici gücüdür, dünya ölçeğinde kapitalist birikimin dinamikleri ve çelişkileri ve bunun çeşitli ifadeleridir; bunlardan bir kaçı, emperyalistler arası rekabet, hayatın maddi, ekonomik-sosyal ve giderek artan ölçüde doğal-ekolojik koşullarında meydana gelen değişimlerdir.

Ve esas nokta tam olarak, toplumun ve dünyanın, bizim olmasını istediğimiz şey temelinde değil, olduğu haliyle gerçekliğin temelinde dönüştürülmesidir: Toplumsallaşmış üretim ve özel mülkiyet arasındaki çelişki ancak üstyapı alanında çözümlenebilir. Yalnızca devrim yapma, burjuvaziyi (ve bütün sömürücü-yönetici sınıfları) kesin olarak yenilgiye uğratma ve onun kontrol ve sindirme aygıtını ortadan kaldırma yönündeki bilinçli bir mücadeleyle gerçekleşebilir. Yalnızca, dünya devrimi için bir üs bölgesi olacak yeni bir devrimci devlet iktidarı yaratma ve bu temelde kapitalizmin yaptığından farklı prensipler ve dinamiklere göre (artık değer yasası yönetmeyecektir) yeni bir sosyalist ekonomi yaratma ve toplumu ve insanların düşüncelerini dönüştürme amaçlı kapsamlı mücadeleyi ilerletme yönündeki bilinçli bir mücadeleyle gerçekleşebilir.

Burjuva çağının temel çelişkisi yalnızca, dünyayı anlama ve değiştirme yönünde bilimsel bir yaklaşım temelindeki, bilinçli bir devrim yoluyla çözümlenebilir. Proletaryanın tarihsel misyonu kapitalizmi ortadan kaldırmak, her tür sömürüye ve baskıya bir son vermek, insan toplumunun sınıflara bölünmesinin üstesinden gelmek ve bir dünya insanlığı topluluğu yaratmaktır.

II. Kapitalist Birikimin Doğasının Üstesinden Gelinmesinin Reddi – Yahut Niçin “Kapitalist kişileşmiş sermaye”

“Anarşinin itici gücünün” temel çelişkinin başlıca hareket biçimi olarak tanımlanması eleştirilere ve o dönemde uluslararası komünist hareket içinde yer alan bazı kişilerden gelen zehir zemberek saldırılara yol açmıştı.

Bir eleştiri çizgisi, şu şekilde oluşturulmaktadır: a) “daha fazla artı değer için kesintisiz çaba” sermayenin özü olduğu için, b) bu artı-değer ücretli emeğin sömürülmesine dayandığı için ve c) bu sömürü sömürülenlerde direnişe yol açtığı için, proletarya ve burjuvazi arasındaki antagonizma ve sınıf mücadelesi, temel çelişkinin hareketinde ve gelişiminde, sermayeler arası anarşik etkileşimden daha derin bir belirleme düzeyine sahiptir.

Bu argümanın açık bir mantığı var. Fakat argümana dair net bir sorun var: yüzeyselliği. Şu soruları sormak gerekiyor: neden sermaye “kesintisiz” olarak birikmek zorundadır? Sadece sömürülecek proleterler (ve sömürme olanakları) olduğu için mi? Buna kısaca değineceğim. Eleştirmenlerden bazıları, rekabetin varlığını ve gücünü biliyorlar, fakat ona tali bir rol

atfediyorlar. Rekabet, sermayenin daha derin özüne, ücret-sermaye ilişkisine "dışsal" bir şey olarak ele alınıyor. Bazıları Marx'ın Kapital'inin 1. cildinde, "rekabetin zorlayıcı yasalarından" bahsettiği, ancak "sermayenin iç doğasına dair bir anlayışımız olmadan, rekabetin bilimsel analizini yapmak imkansızdır" vurgusunu yaptığı kısma referansta bulunuyorlar.9 Ve kapitalizmin anarşisinin köklerinin son kertede kapitalizmin sömürücü karakterinde olduğu itirazını yapıyorlar – bazıları bu bakış açısını Engels'e bile atfediyor. Oysa Engels kapitalist üretimin anarşisini kendi başına ücretli emek sömürüsüne ve artı-değerin çıkarılmasına yerleştirmez, daha ziyade kapitalist meta üretiminin özel dinamiklerine yerleştirir. Gerçekte ne dediğini inceleyelim:

Kapitalist üretim tarzı, aralarındaki toplumsal bağın ürünlerinin değişimiyle kurulduğu bir meta üreticileri, bireysel üreticiler toplumuna doğru yol almıştır. Fakat meta üretimi temelindeki bütün toplumlar şu özelliğe sahiptir: üreticiler, kendi toplumsal ilişkileri üzerindeki kontrollerini yitirmişlerdir… Hiç kimse, bireysel ürününün gerçek bir talebi karşılayıp karşılamadığını, üretimin maliyetini karşılayıp karşılayamayacağını, hatta metasını satıp satamayacağını bilmez. Toplumsallaşmış üretime anarşi hakimdir.10

Engels'in tespit ettiği meta üretiminin bu genel karakteri, kapitalizmin gelişimiyle nitel bir sıçrama gerçekleştirir. Bir yandan üretim araçlarının paraya dönüşmesi ve emek gücünün metaya dönüşmesiyle meta üretimi genelleşir. Diğer yandan kapitalist meta üretimi, eşi görülmemiş bir üretim ölçeği temelinde gerçekleştirilir: teknolojideki ilerlemeler ve sürekli ilerlemeler; üreticiler arasında bulunan ve şimdi küresel hale gelen yoğun karşılıklı ilişkiler ağı; ve sermayenin bireysel birim düzeyinde "bilimsel" ve "rasyonel" organizasyonu. Ve bütün bunlar olurken, Engels'in deyimiyle bireysel üreticilerin "toplumsal bağı", ürünlerin değişimi olarak kalmaya devam eder – şimdi var olan yalnızca, değişim için hayli toplumsallaşmış üretimdir.

Marx'ın rekabeti "sermayenin iç doğası" ile olan (ikincil) ilişkisi içinde ele aldığı argümanına gelince, burada Marx'ın Kapital'deki yönteminin önemli bir boyutunu dikkate almamız gerekir. Marx, bu eserin birinci cildinde sermayenin temel doğasına nüfuz eder ve onu tanımlar, sermayeyi diğer zenginlik biçimlerinden ayırır ve çok sayıda sermayenin karşılıklı ilişkilerinden soyutlar.

Sermaye, temeli emek gücüne yabancı, antagonistik çıkarlar tarafından hakim olunması ve bu ilişkinin yeniden üretilmesi, genişletilerek yeniden üretilmesi olan bir toplumsal ilişki ve süreçtir. Kapitalist üretim tarzının en temel yasası, değer yasası ve artı-değer üretimidir. Kapitalizmin en önemli üretim ilişkisi, emek-sermaye ilişkisidir. Ve ücretli emeğin sömürüsü, artı-değerin üretilmesinin ve ona el koyulmasının temelidir.

Bu, bilimsel olarak ortaya konulmuştur. Fakat eleştirenler, adeta sömürü kurucu unsurmuş gibi, anarşiyi ücretli emeğin sömürüsü temelinde izah etmek istiyorlar. Bu bilim değildir. Gerçeklikten, karmaşıklığı içindeki temel çelişkiden ve "sermayenin gerçek hareketinden" değil, gerçekliğe indirgemeci bir bakıştan, sınıf mücadelesinin önceliği anlatısına hizmet etmek üzere gerçekliğin çarpıtılmasından ileri gelmektedir.

Bu bizi şu soruya geri getiriyor: ücretli emeği yönlendiren nedir? Yahut farklı bir şekilde sormak gerekirse: ücretli emeği daha geniş ve daha sermaye-yoğun bir temelde sömürmek gibi bir zorunluluk var mıdır? Yanıt evettir: böyle bir zorunluluk vardır ve bu rekabetten ileri gelir. Sermaye, genişleme yönünde daimi basınç altında yaşar. Hayatta kalmak için büyümesi gerekir. Sermaye ancak daha fazla sermaye birikirse var olabilir. Somut düzeyde, "genel olarak sermaye" birbiriyle rekabet halinde olan sermayelerin olmasıyla vardır ve ancak böyle var olabilir, bunun nedeni tam olarak, kapitalizmin özel mülkiyet temelinde olmasıdır. Marx şöyle izah eder:

*Sermaye, kapitalist üretimin içkin yasalarının her bir bireysel kapitalist tarafından dışarıdan zorlayıcı yasalar olarak hissedilmesine neden olur. Onu, sermayesini korumak için devamlı olarak genişletmeye zorlar, fakat bu genişleme, yalnızca kademeli birikim yoluyla gerçekleşebilir.*11

Rekabet, Marx'ın deyimiyle "rekabet savaşı", bireysel sermayeleri üretim maliyetlerini ucuzlatmaya zorlar. Bu temel olarak, makineleşme, teknolojik yenilenme ve örgütsel yenilenme yoluyla emeğin üretkenliğinin arttırılmasına, üretimin ölçeğinin genişletilmesine "ölçek ekonomileri" olarak adlandırılan şeyin (çıktı birimi başına daha düşük maliyet) gerçekleştirilmesine yol açar. Üretimin teknolojik ve örgütsel dönüşümü, daha fazla sermaye talep eder, bu ise yatırımın finansmanını sağlayacak, büyüyen düzeyde artı-değeri – dolayısıyla daha fazla artı-değer itkisini – gerektirir. Birikimin ihtiyaçları artan ölçüde, borç sermayesi ve kredi sistemi üzerinden karşılanır, bu ise sermayenin yeni yatırımları finanse etmesini ve yeni üretim hatlarına gitmesini sağlar – fakat bu da büyüyen bir artı-değer havuzunu gerektirir. Bir başka deyişle, farklı biçimlerdeki sermaye için, genişleme, sermaye birikimini arttırma yönünde bir itki vardır. Bütün bunlar rekabetle ilişkilidir.

Yenilenmeye ilk yönelenler geçici avantaj (ekstra kâr) sağlayabilir iken, eyleme geçemeyen ve aynı şeylerle kalmaya devam edenler pazar payı ve pozisyon kaybı yaşar. Örnek olarak 1970'lerin sonlarından itibaren ABD otomotiv endüstrisi ile daha yenilikçi Japon otomobil üreticilerini karşılaştıralım. Japon sermayesi, daha ileride genelleşecek olan daha etkili üretim metodlarına öncülük ediyordu. Bu, (özellikle ABD piyasasındaki) "Üç Büyük" otomobil üreticisinin tekelini kırdı ve emek tasarrufu teknolojinin benimsenmesini zorunlu kıldı.

“Rekabetin zorlayıcı yasaları”, tekil sermayelere şu zorunluluğu dayatır: “genişle veya öl.”

Özel sermayelerin karşılıklı etkileşimi, bir iç gereklilik ve kendini koruma meselesi olarak üretici güçlerde sürekli köklü değişiklikler yapılmasını zorunlu kılar. İşte kapitalizmin dinamizmini açıklayan budur. İşte bu yüzden kapitalistlerin sadece sömürmesi ve ardından zenginliklerini tüketime yöneltmeleri mümkün değildir – tabi eğer kapitalist olarak kalacaklarsa. Çünkü burada daha derin bir şeyler söz konusudur: Marx’ın unutulmaz ve derin bir bilimsellik taşıyan cümlesinde söylendiği gibi: “kapitalist, yalnızca kişileşmiş sermayedir.”12

Aynı zamanda kapitalizmin bir kararlı dengeye ulaşmamasının da nedeni budur. Daha önce izah edildiği gibi, toplumsal üretimin normları (verimlilik, vs.) tekil kapitalistler arasındaki kör rekabetçi etkileşimler üzerinden oluşur ve sermaye (fiyat ve kâr işaretlerine yanıt olarak) şu veya bu sektöre tahsis edilir. Eğer tekil sermayeler rekabetçi kalmak istiyorlarsa, bu üretim normlarına uyulmalıdır.

Fakat tekil sermayeler eşitsiz gelişir ve biri diğerini ele geçirir; açılan yeni üretim hatları üretime boğulur; yeni sermayeler oluşur ve toplum çapında üretilen artı-değer üzerindeki çarpışan iddialar temelinde eskilerden ayrışır; ve yeni rekabet hiyerarşileri oluşur. Yeni teknoloji gelişir ve bu, yeni yatırım alanları açar; teknoloji, üzerinde yeni sermayelerin şekillendiği, birbirinden ayrıştığı veya çöktüğü bir savaş sahası haline gelir. Küresel bilgisayar ve yüksek teknolojili ürün endüstrilerinde gerçekleşen değişimleri düşünün.
Sermaye birikimi, genişleme, ayar ve krizin dinamik ve yıkıcı bir sürecidir.

Rekabet hakkında daha fazlası

Marx Grundrisse’de, rekabetin birikim yasalarını “uyguladığını” izah eder: “Genel olarak rekabet, burjuva ekonomisinin bu temel lokomotif gücü, yasalarını kendisi yapmaz, daha ziyade onların uygulayıcısıdır.”13

Bu uygulayıcı rol nedir? Rekabet, mevcut sermayelerin büyüyen yoğunlaşmasını (yeni üretken kapasite, üretimin ölçeğinin genişlemesi) ve büyüten merkezileşmesine (birleşmeler, devralmalar, vs.) harekete geçirir. Rekabet, toplumsal üretimin artan oranda makineleşmesini, uzmanlaşmasını ve karmaşıklaşmasını ve kâr oranının azalma eğiliminin altında yatan, sermayenin organik bileşiminin artmasını (canlı emeğe göre, makinelere, hammadelere, vs. daha fazla yatırım) getirir. Rekabetin yönlendirdiği birikim yasaları, “yedek emek ordusunun” (ki bunun önemli bir bileşimi, makineleşme nedeniyle yer değiştiren işçilerdir) yaratılmasına yol açar.

Rekabet, sermayenin daha yüksek kâr arayışıyla bir alandan diğerine hareketini içerir, pazar payları için rekabeti içerir, üretim koşullarını dönüştüren teknik değişimi içerir.
Kısacası sermaye, rekabet halindeki çok sayıda sermaye olarak var olmak zorundadır ve rekabetin belirleyici etkileri vardır. Rekabetin kökeni, sermayenin özel niteliğinde yatar: kâr (artı-değer) üretimi etrafında örgütlenmiş, fakat nesnel olarak birbirine, özel olarak örgütlenmiş emek süreçlerine bağlı olan özel örgütlenmede yatar. Rekabet ve özel niteliğin kökleri ise, bağımsız birikim alanlarının varlığında ve gerçekte, üretimin anonim bir piyasa için yapıldığı, bağımsız ve entegre bir ekonomik oluşum olan gizli karar merkezlerinin varlığında yatar.

Kapitalizmin dinamizmi, rekabet sürecinin içinde yer alan teknik değişimden doğar. Bu, sermaye birikiminin gerçekliğidir. Eleştirmenlerimizin işi zor. Kapitalizmin, rekabetin sermayeye dayattığı "genişle veya öl" teşvikinden gelen açık dinamizmini örtbas etmeleri gerekir. Sınıf çelişkisini temel hareket biçimi olarak tutmak için, bu dinamizmi başka araçlarla açıklamaları gerekiyor. Bu yüzden de başka bir argümana çekiliyorlar: "yeniliğin ve makineleşmenin gerçek kaynağı işçi direnişidir. Bu yüzden kapitalist, işçilerin yerini değiştirmeye, ücretleri sıkıştırmaya ve/veya inatçı emek gücünü daha iyi kontrol etmeye çalışır. Bu yüzden var olan şey rekabetçi etkileşimin baskısı değil, emeği baskı altında tutacak teknik ve/veya strateji yönünde kasıtlı seçimdir."
Bu argümanın bazı sorunlarını ortaya çıkarmak için Japon otomotiv endüstrisi örneğine geri dönelim. "Tam zamanında" üretimin, "sorumlu" iş ekiplerinin, envanterleri dar tutma (maliyeti azaltma) pratiğinin ve Japon sermayesinin kapsamlı ölçüde robotlaştırılmasının benimsenmesi, modern imalatta kritik bir dönüşüm teşkil etti. Fakat bunun işçi direnişini def etme veya ortadan kaldırma ihtiyacı tarafından yönetildiğini iddia etmek, saçmalık sınırlarında bir iş olur; bilakis o dönemde Japon proletaryası hayli uslu durumdaydı.

1970'lerden 1980'lerin ortalarına kadar olan dönemde gerçekte olan şey, Batı emperyalist bloğunda rekabetin ve jeo-ekonomik yarışın yoğunlaşmasıydı. Japon emperyalizmi ve Alman emperyalizmi, ABD emperyalizminin aleyhine olacak şekilde rekabetçi ilerlemeler kaydediyordu – her ne kadar bu rekabet, o dönemin daha belirleyici olan stratejik küresel rekabetine – dünyada üstünlük için ABD öncülüğündeki ve dönemin Sovyetlerinin öncülüğündeki emperyalist bloklar arasında rekabete – tabi olsa da ve onun tarafından şekillendirilse de.

Üretimin "rasyonelleştirilmesinin", "tedarik zincirlerinin" örgütlenmesinin ve taşeronluk biçimlerinin, enformasyon teknolojisinin kullanılmasının, vs.nin önemli bir boyutunun, emeği disipline etme ve kontrol etme rolü oynadığı kesinlikle doğrudur. Fakat yenilenmeyi harekete geçiren temel olarak bu değildir.

Kapitalizmin dinamiği, kapitalistin kendi kâr arzusuna göre artı-değeri maksimize etmeye çalıştığı bir dinamik değildir. Kapitalistin yatırım yapma veya yapmama, işçinin direniş faktörünü sınırlandırmak için tasarruf yapma özgürlüğüne sahip olduğu bir dinamik değildir. Öyle olsa sermayelerin atacağı "mantıklı" adım, bir araya gelmek, belli düzeylerde yatırım ve üretim yapmak için anlaşmak, kâr oranlarını normalleştirmek, tavizler vermek ve sosyal barışa ulaşmak olurdu. Fakat bu gerçekleşmez, çünkü yıkım pahasına da olsa yatırım yapma, genişleme, pazar payını kazanma baskısı vardır.

Avakian'ın yukarıda alıntıladığımız eleştirel bakış açısına dönecek olursak: "Eğer bu kapitalist meta üreticilerinin birbirinden ayrı olup öte yandan değer yasasının işleyişiyle birbirine bağlı olma durumu olmasaydı, proletaryayı sömürmek için aynı zorunlulukla karşı karşıya kalmazlardı – burjuvazi ve proletarya arasındaki sınıf çelişkisi yatıştırılabilirdi." Kapitalist, "rekabetin baskıcı yasalarına" tabidir. Kapitalist, maliyetleri azaltmak zorundadır ve teknik ilerlemenin aracıdır. "Kapitalist, yalnızca kişileşmiş sermayedir."

III. Anarşinin İtici Gücü, Sermayenin Yarattığı ve Tahrip Ettiği Dünya

Eleştirmenlerin, "anarşinin itici gücü"nün sermayenin temel hareket biçimi olduğunu reddetmeleri, onların dünyadaki ana eğilimleri ve komünist devrimin mücadelesinin verilmesi ve gerçekleştirilmesi gereken aşamayı derin ve kapsamlı bir şekilde anlamalarını imkansız kılıyor. Sınıf mücadelesi ve işçi direnişi "anlatıları" yalnızca bu komünist devrimin karşı karşıya olduğu büyük ve eşi görülmemiş meydan okumaları değil, devrimci mücadele için var olan büyük potansiyeli de gizlemektedir. İncelemek ve ortaya koymak istediğim şey budur.

A. Çevre krizi

9 Mayıs 2013 günü Havai'de bulunan Dünya Sistemleri Araştırma Laboratuarı, Dünya'nın atmosferinde bulunan karbondioksit düzeyinin milyonda dört yüz parçaya ulaştığını kaydetti. Dünyanın bu kadar çok karbondioksit taşıdığı son dönem, gezegende henüz insan yaşamının bulunmadığı, yaklaşık üç yüz milyon yıl önceki dönemdi. İklim bilimi, sanayi öncesi aşamalara göre Dünya'nın ısısının iki dereceden fazla artmasının, geri dönüşü olmayan ve yıkıcı iklim değişikliğine sebep olacağını ortaya koydu. 1700'lerde başlayan kapitalist sanayi devrimi, 19. yüzyıl sonlarında emperyalizme geçiş ve 20. yüzyıl ortalarından bugüne kadar çevresel streslerde yaşanan devasa ivmelenme, korkunç çevresel
tehlikeler yarattı.14

Bunun etkilerini şimdiden yaşıyoruz: aşırı iklim olayları (eşi görülmemiş taşkınlar, kasırgalar tayfunlar), kuraklıklar, çölleşme, Arktik'te buzların eriyerek en düşük seviyelere inmesi. Eş

zamanlı olarak emperyalistler, fosil yakıtlarına inanılmaz yatırımlar yapıyorlar ve giderek artan pay, sözde "konvansiyonel olmayan" petrol ve gaz rezervlerine (hidrolik kırılma, derin açık deniz, katranlı kumlar, ağır ham petrol, şist petrolü, vs.) gidiyor. Küresel iklim müzakerelerinden, en belirgin olarak Kopenhag 2010'dan, hiçbir sonuç çıkmıyor. Bir yandan petrol, bütün bir emperyalist sistemin kârlı bir şekilde işlemesi için temel önemdedir. ABD'deki en büyük on şirketten altısı ve dünyadaki en büyük on şirketten sekizi, otomotiv ve petrol şirketleridir. Diğer yandan petrol, emperyalistler arası rekabet bakımından da merkezi bir yerde durur. Büyük kapitalist firmalar ve büyük kapitalist güçler – ABD, Çin, AB ülkeleri, Rusya, Japonya ve diğerleri – yeni fosil yakıtı kaynaklarının bulunması beklenen bölgeler (Arktik, Güney Atlantik ve başka yerler) üzerinde kontrolü sağlamak için birbirleriyle yarış halindeler.

Büyük güçler arasında petrolün üretiminin, arıtılmasının, taşınmasının ve pazarlanmasının kontrolü için yürütülen rekabet, gerçekte dünya ekonomisinin kontrolü için yürütülen rekabettir. ABD emperyalizminin ordusu, imparatorluğunu korumak ve genişletmek, yeni-sömürgeci savaşlarını sürdürmek ve küresel üstünlüğünü korumak için petrole bağımlıdır. Ve tam şimdi, ABD emperyalizminin küresel rekabet avantajlarından biri, tam da büyüyen fosil yakıtı kapasitesidir: 2012'de ABD dünyada petrol üretiminde en büyük artışı kaydetmiştir ve bu ABD tarihinde tek yılda petrol çıktısında gerçekleşen en büyük artıştır.

Enerji alanında olanların (ve olmayanların) hiçbiri, dünya ekonomisinde ve emperyalist devlet arası sistemdeki kâr ve yoğun rekabet itkisi ve şirket, sektör ve ulus devlet düzeyindeki yarış bağlamından bağımsız olarak anlaşılamaz.

Son iklim görüşmelerinin en göze çarpan özelliği, "büyük güçler" arasında yoğun rekabetin alanı olmalarıdır – bir tarafta, fosil yakıtlarına bağlılıktan uzaklaşacak herhangi bir adım atmaya isteksiz ve bunu yapamayacak durumda olan güçler, diğer tarafta ise rekabetçi konumlanışın alet kutusuna iklim değişikliği adaptasyonunu yerleştirmeye çalışan güçler (örneğin Avrupalılar ve Çinliler, bazı yenilebilir enerji teknolojilerinde avantaja sahiptir). Ve sadece enerji de değil: başlıca güçler, gezegenin mineralleri ve hammaddeleri için de keskin bir küresel rekabet içindedir. Bu, Dünyanın kaynaklarının kayıtsızca yağmalanması için sürdürülen bir kapışma, yahut ilerici bir araştırmacının yaptığı tanımla, "geriye kalan şeyler için yarış"tır.

Çin'in, kaynak talebi ve büyüyen uluslararası erişimiyle, dünyanın ikinci büyük kapitalist ekonomisi olarak yükselişi, ekolojik denklemde temel bir unsurdur. Büyümesi, son 20 yıl boyunca gerçekleşen devasa yatırım sermayesi akışından beslenmiş ve bu büyüme dünya ekonomisindeki en büyük dinamizm kaynaklarından biri, hatta belki de en büyüğü olmuştur. Ve şimdi Çin, en büyük karbondioksit yayıcısıdır. Durdurulamayan iklim değişikliğinin

getirdiği gerçek tehdit, daha geniş çevresel krizin parçasıdır. Gezegen sadece pek çok türün neslinin tükenmesine değil, aynı zamanda kritik ekosistemlerin, özellikle de yağmur ormanlarının ve mercan resiflerinin çöküşüne doğru ilerlemekte, bunun ise bir bütün olarak Dünya'nın küresel ekosistemi üzerinde zincirleme etkilerinin meydana gelmesi tehdidi bulunmaktadır. Dünyanın çok farklı türden bir gezegene, insanlığın var oluşunu tehdit edebilecek bir gezegene dönüşmesi ihtimali gerçekten de mevcuttur. Hiç kimse olan şeyin tam olarak nasıl ilerlediğini ve sonuçlarının ne olacağını öngöremiyor. Fakat bizim ve gezegenin gittiği yol budur.

Neden tomrukçuluk ve kereste operasyonları, tropik ormanları ortadan kaldırıyor? Neden endüstriyel tarım tarafından toprak bozulup kurutuluyor ve okyanuslar asitleniyor? Neden doğa bir toksik atık "bataklığına" dönüşüyor? Çünkü kapitalizm-emperyalizm, doğayı giderek genişleyen kâr için üretime hizmet etmek üzere sınırsız bir girdi olarak ele alacak şekilde yatırım yapıyor, spekülasyonda bulunuyor, ticaret yapıyor ve yeryüzünü bu şekilde geziyor.

Genişleyen birikimin kısa vadeli ihtiyaçları, uzun vadeli sonuçlara sahiptir – fakat bunlar rekabetçi mücadeledeki yakın "sonuç"lar değildir. Tekil sermaye birimleri, rekabetçi kalmak için maliyetleri asgariye indirmeye çalışır, büyük bir hassasiyetle hesap yapar (şirket düzeyinde organizasyon). Fakat üretim faaliyetlerinin, kirlilik gibi, bu özel mülkiyet birimlerinin ekonomik hesabı alanının dışına düşen sonuçları, kazanç-kayıp defterine "kaydedilmez". Bu sosyal ve çevresel maliyetler, "dışsallaştırılır": topluma ve gezegene yüklenir ve geleceğe atılır (toplum ve gezegen düzeyinde anarşi). Küreselleşmenin felaket düzeyindeki çevresel etkilerinin en fazla olduğu yer ezilen ülkeler oldu, ancak orantısız bir biçimde bu etkilere emperyalist ülkeler sebep oldu. 1961-2000 yılları arasında zengin ülkeler, dünya çapındaki çevresel bozulmanın yüzde 40'tan fazlasını meydana getirdi, ancak ekosistem değişikliğinin maliyetlerinin ancak yüzde 3'ünü kendileri taşıdı.15

Kapitalist ülkeler kereste için Endonezya'daki yağmur ormanlarını kestikleri ve bio-yakıtlar için palmiye yağı üretmek üzere – ki bu, dünyada enerji ve gıda piyasaları arasındaki yoğun rekabeti yansıtan, dünya ekonomisinin oldukça istikrarsız bir sektördür – ağaç diktikleri zaman atmosfere yayılan karbon ve Sumatra kaplanlarının yok olması, bu sermayelerin maliyet-kazanç hesabının dışında kalır. Eğer şimdi birileri çevresel krizin temel olarak sınıf çelişkisinin sonucu olduğunu, bu krizin işçi, köylü veya kitle direnişinin yahut emeği kontrol altında tutmak için emek tasarrufu sağlayan teknoloji arayışının sonucu olduğunu iddia ederse, her ne kadar bu saçmalık sınırlarını zorlasa da, buna çok da şaşırmam. Kapitalizmin doğayla sürdürülebilir bir şekilde etkileşime girememesi, kapitalizmin doğada yol açtığı tahribat ve gezegeni içine çeken ve tehdit eden çevresel kriz… Hepsinin kökeni, kârlı bir şekilde genişleme veya ölme baskısıyla karşı karşıya olan, sermayenin hayli organize olmuş,

özel kümelenmelerinde ve küresel düzeydeki rekabette yatmaktadır. Aynı zamanda ekolojik krizin sınıf mücadelesini çeşitli biçimlerde etkilediğini ve etkilemeye devam edeceklerini anlamak hayati önemdedir. İlk olarak çevresel yıkım, küresel sınıf mücadelesinin fay hattı ve özellikle ezilen ülkelerde bulunan, çoğu zaman köylü ve yerli halkların mücadelesiyle bağlantılı olan, ama aynı zamanda emperyalist kalelerde de bulunan önemli kitle direnişinin bir odak noktasıdır.

Dahası, çevresel bozulmanın yol açabileceği türden istikrarsızlıkların ve (emperyalistlerin yaptığı adlandırmayla) "çevresel güvenlik krizlerinin" kitlesel sosyal krizi tetiklemesi ve devrimci krizi ivmelendirmesi hayli muhtemeldir. Bangladeş gibi yoğun yerleşimli delta bölgelerinde milyonlarca kişi sel baskınlarını yaşayabilmekte, bu durum devasa göçlere sebep olabilmektedir. Özellikle ezilen ülkelerde iklim değişimlerinin tarımsal sistemler üzerindeki etkileri de benzeri bir şekilde devasa ekonomik ve sosyal sıkıntılara yol açacaktır. Bazı etki tahminlerine göre, bu yüzyılın son on yılları itibariyle Asya, Afrika ve Karayipler'deki 29 ülke ve Meksika, küresel ısınma nedeniyle şimdiki tarımsal çıktılarının yüzde 20'sini veya daha fazlasını kaybedecektir. 16

Gelelim emperyalist ülkelere: ABD'deki Katrina Kasırgası, küresel ısınma ile Siyah halka yönelik keskin baskının kesişimine tanık oldu ve "canavarın bağrında" devrim hareketini ilerletme yönündeki büyük ihtiyacı ve olanağı ortaya koydu. Fukishima reaktörünün erimesi ve buradan doğan kontaminasyon (Japon emperyalizminin devasa nükleer güç ağı ile nükleer reaktör alanındaki dev ihracatları küresel rekabet alanındaki avantajlarından biri olmuştur) da, gelecekte muhtemelen artacak olan, yer değişimine neden olan türden olayların bir dışavurumudur. Çevresel krizin temel sebepleri ve devasa etkileri kayıtlara geçmez ve temel çelişkinin süregiden başlıca hareket biçimi olarak sınıf mücadelesini gören dar, ekonomist filtre üzerinden derinlemesine kavranamaz. Ancak ağırlıklı olarak anarşi-organizasyon çelişkisinin yönlendirdiği kriz, üzerinde sınıf mücadelesinin gelişeceği sahneyi hazırlayan temel bir faktör olacaktır.

B. Kentleşme ve gecekondu mahalleleri

21. yüzyıl başlarken, insanlık tarihinde ilk defa olacak şekilde, dünya nüfusunun yarıdan fazlası şehirlerde yaşıyor. Yaklaşık kırk yıldır ezilen ülkelerde şehirler, aşırı hızlı bir şekilde büyüyor. Bu, kaotik ve baskıcı kentleşmedir. Üçüncü Dünya'da bir milyardan fazla insan şehirlerin içinde veya çevresinde bulunan sefil gecekondu mahallelerinde yaşarken – ki bu sayı 2030 itibariyle muhtemelen iki katına çıkacaktır – aynı sayıda insan enformel denilen ekonomi içinde umutsuz bir yaşama göğüs geriyor.

Bu kentleşmeyi yönlendiren nedir? Özellikle tarımın sanayileşmesinde gerçekleşen atılımlar

ve gıda üretimi ile taşımacılığının ulus ötesi entegrasyonu, emperyalist tarım işletmelerinin arazileri ele geçirmesi ve konsolide etmesiyle, küçük ölçekli geçimlik tarıma dayalı kırsal geçim kaynaklarını ortadan kaldırmıştır. Emperyalizm ulusal tarım sistemlerini, yerel nüfuslardan kopmuş ulus-ötesi üretim ve pazarlama zincirlerinin küreselleşmiş bileşenlerine dönüştürmüştür ve tarım, pek çok Üçüncü Dünya ülkesinin ulusal ekonomisinde giderek daha az "temel önemde" değerlendirilmektedir. Eskiden gıda üretimine hizmet eden arazilerin, emperyalistlerin öncülüğünde etanol ve diğer mahsul temelli yakıtların üretilmesine hizmet eden arazilere dönüştürülmesi de, bu eğilimleri daha da şiddetlendirmiştir. Aynı zamanda çevresel yıkım, kuraklıklar ve (Kongo'da olduğu gibi, çoğu zaman büyük güçler tarafından alevlenen veya onların yararlandığı) iç savaşlar, tarımsal sistemleri yıkıma uğratmış ve insanları şehirlere doğru yönlendirmiştir.

1980'ler ve 1990'lar boyunca Uluslararası Para Fonu (IMF) bir kredi koşulu olarak ısrarla, pek çok yoksul ülkenin hükümetlerinin küçük tarımsal arazi sahiplerine verilen sübvansiyonları kaldırmasını ve piyasaları genişletmek ve tarımın daha da fazla kapitalistleşmesine izin vermek üzere, ekonomilerini Batı'dan gelen gıda ithalatına "açmalarını" istedi. Bu, kır yoksulları üzerine inanılmaz bir basınç getirdi ve geçim kaynaklarını yıktı. İnsanlığın büyük kesitleri, dünyanın kırsalının yoksulluğundan, yıkımından ve umutsuzluğundan kaçıyor. Son olarak, Çin'in hızlı kapitalist büyümesi, yüz milyonlarca köylüyü şehirlere doğru sürükledi; insanlık tarihindeki en büyük kırdan kente göç vakası olan bu duruma, Çin kırsalındaki piyasa güçlerin çalkalanması ve işlerin, çoğu zaman da ucuz emeğe dayalı (ağır atölye) işlerin Çin şehirlerine taşınması yol açtı. Bu olgular temel olarak dünya ölçeğindeki birikimin, özel olarak emperyalizmin ezilen ülkelere derinleşen nüfuzunun ve üretimin küreselleşmesinin ihtiyaçları, zorunlulukları ve öngörülemeyen sonuçları tarafından yönlendirilmektedir.

Kentleşme ve "gece kondu mahalleleri izolasyonu", bilimsel olarak, sınıf mücadelesinin temel sonucu olarak izah edilemez. Basitçe, kırsaldaki sınıf direnişinin bu sosyal-demografik değişimleri harekete geçirdiği doğru değildir. Eleştirmenlerimizin argümanı, kırsaldaki köylü isyanlarının sosyal düzene bir tehdit oluşturduğu ve onları durdurmanı tek yolunun geçimlik tarımı yıkmak yoluyla köylü emeğinin sürülmesi olduğu mudur?

Argüman, kentlerdeki ayaklanmaların, sömürücü sınıfları belki muhafazakârlaştırıcı ve karşı devrimci bir etki yaratır umuduyla köylülerin kitlesel şekilde şehirlere göç etmeye itmek zorunda bırakacak düzeyde istikrarsızlık yarattığı mıdır? Bu, bilimsel bir metodoloji değildir. Kısa bir tarihsel hatırlatma ve soru: Bu fikrin taraftarları, 1. Dünya Savaşı'na sebep olanın, Avrupa ülkeleri içindeki sınıf mücadelesini başka yöne sevk etmek veya başka tarafa kanalize etmek olduğunu mu savunuyorlar? Yoksa bu savaş gerçekte – ki öyledir aslında – yoğunlaşan emperyalistler arası rekabetin ve özel olarak sömürgeler üzerindeki

mücadelenin (Avrupa bile ana muharebe sahasıydı) mi sonucuydu?

Sermayenin anarşik işleyişinin sonucu olarak ezilen ülkelerde gerçekleşen kentleşme, proleterleşme ve gecekondulaşma, kitleler üzerinde ekonomik ve ideolojik olarak çok çelişkili sonuçlar getirmektedir. Emperyalizmin kırsalda geleneksel yaşam biçimlerini ortadan kaldırması ve "formel" ekonomiyle bütünleşmemiş halk kesitlerinin kentleşmesine eşlik eden istikrarsızlık, İslami köktenciliğin, Pentekostal akımın, çeşitli dinsel binyılcılıkların, vs.nin büyümesini ve taraftar bulmasını beslemiştir. Bu eğilimler, belirsizlik ve yerinden olma koşullarında tutarlı bir gerici ideolojik ve ahlaki rota sunmaktadır. Bir kez daha söylemek gerekirse, gerçekte olan şeyin dayanakları ve bu gerçekliğin toplumun ve dünyanın dönüştürülmesi bakımından ortaya koyduğu zorluklar, temel çelişkinin hareketinin ve gelişiminin ekonomik bir gözlükle görülmesi halinde bilimsel olarak kavranamaz.

C. 2008-2009 küresel krizi

Daha önce bu krize sebep olan faktörler hakkında yazdım.17 Kısaca, kendi karşıtına dönüşmüş olan büyümenin özgün gidişatının bazı temel dinamiklerini tanımlamak için şunlar söylenebilir:

• 1989-1991 yıllarında Sovyetler Birliği liderliğindeki sosyal-emperyalist bloğun çöküşü, Batılı emperyalist güçlere, özellikle de ABD'ye sermayeyi genişletmek ve yeniden yapılandırmak için yeni bir serbesti sağladı.18 Özel olarak, üretim, ticaret ve finans düzeyinde büyük bir yeni küreselleşme dalgası meydana geldi. Dünyada gerçekleşen, krize giden büyüme ve genişlemenin en kayda değer özelliklerinden biri, dünya kapitalist ekonomisinin derinleşen entegrasyonuydu ve bunun merkezinde, Üçüncü Dünya'nın ihracatçı-üretici ülkelerinin dünya kapitalist piyasasına daha tam bir şekilde entegre edilmesi ve küresel düzeyde entegre olmuş, ucuz emeğe dayalı imalat ekonomisinin şekillenmesi bulunuyordu.

• Çin, bu yükselmiş küreselleşme sürecinin merkez üssü oldu ve güçlü bir kapitalist ekonomik üssün şekillenmesiyle diyalektik ilişkisi olarak dünya kapitalizmi için bir "atölye-terhane" işlevi gördü. Büyük ticari artı-değerlerin meydana getirilmesi, Çin'in küresel erişimini ve ABD Hazine bonolarını başlıca alıcısı ve ABD'nin bütçe açığının baş finansörü olarak rolünü (buna eşlik eden güç artışıyla birlikte) güçlendirdi.

• Daha küreselleşmiş üretim ve aşırı sömürü zemininde, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki finansal hizmetler sektörü, mantar gibi yayıldı. Bu ülkelerdeki büyüme, giderek artan ölçüde finans liderliğinde ve kredinin yönlendirdiği bir büyüme haline geldi. ABD, bu yükselmiş finansallaşma sürecinin merkez üssü haline geldi (mortgage destekli tahvil piyasası, bu

asalakçılığın yoğunlaşmış bir ifadesi oldu).

• ABD ve Çin arasındaki dinamik karşılıklı ilişki, 21. yüzyılın ilk on yılında büyümede belirleyici bir bağlantıydı. Yahut farklı bir şekilde ifade etmek gerekirse, Çin'in yeni endüstriyel bölgelerinin iç kısımlarındaki aşırı sömürülen emeğin şiddetli acısıyla, yüksek finans stratosferinde olanlar arasında derin bir bağlantı vardır.

• Karşılıklı bağlantılı olan bu küreselleşme ve finansallaşma süreçleri, son kertede sürdürülemez dengesizliklere ve istikrarsızlıklara yol açtı:

• ABD'deki üretken temel karşısında finansal sektörün şişmesi ve finansal sistem (ve gelecekteki kâr beklentileri) ile sermaye birikimi – yapılar ve gerçek üretim ile, ücretli emeğin sömürülmesi temelindeki kârın yeniden yatırıma yönlendirilmesi – arasındaki daha genel dengesizlik.

• Daha fazla finansal kırılganlığa yol açacak şekilde, kredinin hararetli genişlemesi.

• ABD'nin tüketiminin ve borçlanmasının Çin'in büyümesini teşvik etmesi, fakat Çin'in aşırı hızlı imalat büyümesinin ABD'nin ticari açıklarını daha fazla arttırması ve Çin'de üretim kapasitesinin hızla büyümesiyle, dünya çapında rekabet basınçlarını yoğunlaştırması.

• ABD emperyalizmi 11 Eylül'den beri, rakiplerinin ve egemenliğin önündeki her tür engelin (gerici İslami köktencilik dahil) üzerindeki küresel üstünlüğün on yıllar boyunca sabit kalacağı bir dünya düzenini şekillendirmek için üstün askeri gücünden faydalanmaya çalıştı. Fakat militarizasyonun ağırlığı, meydana gelen açık ve bu militarizasyonu finanse etmenin istikrarsızlaştırıcı maliyetleri, krize katkı yapan faktörler oldu.

• Kriz patladı ve dünya kapitalizminin finans merkezlerine odaklandı. Finans kuruluşları, daha çeşitli ve karmaşık finansal araçları daha geniş bir uluslararası yatırımcılar sahasına dağıtarak riski azaltmaya ve riskten kazanç sağlamaya çalıştı, ancak bu son kertede yatırımcıların ve hükümetlerin kırılganlık ve kriz girdabına sürüklenmesine sebep oldu. Büyümeyi teşvik eden dinamikler, kârlı sermaye birikiminin önünde yeni bariyerler meydana getirdi. Özetle kriz, kapitalist üretimin anarşisinin, oldukça karmaşık ve değişken olsa da, yoğunlaşmış bir ifadesi ve çıktısıdır.

Fakat bazı eleştirmenler, krizi analiz ederken, kolayca kazanılmış teorik yanlışlardan kurtulamazlar. Bazıları sınıf çelişkisinin, özellikle de küreselleşmeye ve IMF'ye karşı direniş biçimindeki sınıf çelişkisinin bu krizin arkasındaki temel yönlendirici faktörlerden biri olduğunu, yapısal ayar planlarını etkilediğini, vs. iddia ettiler. Gerçekten de küreselleşmeye

karşı büyük bir direniş dalgası vardı. Fakat a) 1990'larda kayda değer olan bu muhalefet ve mücadele, dünyadaki birikimin hareketini ve gelişimini nitel olarak etkileyen bir düzeye yükselmedi ve b) gerçekte, yukarıda ana hatlarıyla açıklandığı gibi, 2008-2009'da ortaya çıkan krizin, genişlemenin özgün gidişatındaki çelişkilerde bulunan, bu yükselmiş küreselleşme dinamiğinin ve yükselmiş finansallaşma dinamiğinin damgasını vurduğu, derin belirleyicileri vardı.

Aynı zamanda emperyal güçler arasında bir danışıklı dövüş olduğu, bunun emek gücünü sömürme yönündeki ortak ihtiyaçtan kaynaklandığı şeklinde bir argüman da vardır. Fakat eşitsiz gelişimin ve dünya ekonomisinin değişen tektonik plakalarının tetiklediği rekabet, çağdaş emperyalistler arası ilişkilerde temel bir özellikle olagelmiştir. Bu rekabet kendini esasen askeri alanda değil, ekonomik ve jeo-ekonomik açılardan göstermiştir.

Bu kriz, büyük güçler arasındaki rekabet ilişkilerinde ve güçlerde meydana gelen büyük değişimler bağlamında patlak vermiştir. Bunların arasında şu faktörler sayılabilir: "Çin'in yükselişi" ve emperyalist bir güce doğru geçmesi, etkisinin Doğu Asya'nın ötesinde Ortadoğu, Orta Asya ve Afrika'ya erişmesi ve büyümesinin şimdi uluslararası işbölümünü etkilemesi; Avrupa Birliği pazarının genişlemesi ve bölgesel kur entegrasyonunun küreselleşmiş Batı Avrupa sermayesine büyüklük ve etkililik bakımından avantaj sağlamak için ve doların hakimiyetine karşı parasal bir meydan okuma için bir çerçeve sağlaması; ve yeniden iddiasını ortaya koyan Rus emperyalizmi.

Krizin yalnızca dünya emperyalist sisteminin istikrarı bakımından değil, süregiden güç değişimleri ve bunun içindeki rekabetler bakımından da yansımaları oldu. En dikkat çekici yansımalardan ikisi şunlardır: kriz, ABD ve Çin arasındaki çelişkileri şiddetlendirmiş, ABD Çin'in yükselişini ve büyüyen erişimini dengelemek için daha agresif arayışlara girmiş; ayrıca kriz AB emperyal projesi için yeni zorluklar ortaya koymuştur.

IV. Söz Konusu Olan Meseleler: Reforme Edilemeyecek Bir Sistem... Devrim Bir İhtiyaçtır!

Bob Avakian, *Birds Cannot Give Birth to Crocodiles, but Humanity Can Soar Beyond the Horizon* ["Kuşlar timsah doğuramaz, fakat insanlık ufku aşabilir"] kitabında, meseleyi yerine oturtuyor:

Bütün bunlardan hoşlanmayabiliriz, ama bulunduğumuz yer burasıdır. Kapitalizmin ve dinamiklerinin hâlâ dünyada hakim olmasından, bu dönemde bunun baskın bir şekilde böyle olduğundan ve yürütmemiz gereken mücadele için sahneyi hazırlamasından hoşlanmayabiliriz, fakat gerçeklik bu. Ve bu gerçeklikte, şeyleri radikal bir şekilde

değiştirmemiz için bir temel bulunuyor. Bu başka yollarda değil, bu gerçekliğe meydan okunmasında ve onun değiştirilmesi için mücadele edilmesinde yatıyor. Bu gerçekliğin çelişkili karakterinin açtığı yoldan – bu gerçekliğin dönüştürülmesi için el konulması ve üzerinde eyleme geçilmesi gereken yoldan – geçerek bu gerçekliğin anlaşılması ve ardından dönüştürmek üzere eyleme geçilmesi gerekiyor.19

Avakian sadece, kapitalizmin dinamiklerini ve dünyadaki çelişkilerin kendilerini nasıl ortaya koyup birbiriyle etkileşime geçtiğini analiz etmekten ve neden "anarşinin itici gücünün" gerçekte kapitalizmin temel dinamiği olduğunun kavranmasından bahsetmiyor. Aynı zamanda bir bilimin, bir bilim olarak komünizmin temel bir meselesine odaklanıyor: "ya gerçeklikten hareket eder ve radikal değişim için bu gerçekliğin çelişkili dinamiği içindeki temeli anlarsınız, ya da sadece gerçekliğe dayatmak istediğiniz, kitleler hakkındaki idealize edilmiş bir bakış da dahil olmak üzere, bir dizi fikirden hareket edersiniz…" diye yazıyor.20

Kapitalizm-emperyalizm ve onun işleyişiyle ciddi bir şekilde ilgilenirken, onun gerekliliklerini – özel işleyiş yasalarını ve hareket yasalarını – ele alırız. Bu yasalar bireylerin iradesinden ve bir sınıfın iradesinden, tarihteki en büyük baskı ve güç cephaneliğine sahip olan sınıfın (kapitalist-emperyalistler) iradesinden bile bağımsızdır.

Kapitalizm, doyumsuzluk veya "sömürme isteği" üzerine kurulu bir sistem değildir. "Temel ilke" olarak kâr güdüsü – "işçilerden ne koparabiliyorsan kopar" – üzerine kurulu bir sistem değildir. Ücretli emeğin sömürülmesi üzerine kurulu ve genişleme yönündeki iç ihtiyacın yön verdiği bir üretim tarzıdır. Bunu kavramamak, nesnel olarak devrim ihtiyacını inkar etmektir – eğer bu sistem gereksinimle, birikimin yasaları ve zorunluluklarıyla yönetilmiyorsa, o zaman belki… belki reforme edilebilir. Eleştirmenlerin suçlamalarının aksine, bu yasalar ve özel olarak da anarşinin zorlayıcı gücü, sınıf mücadelesini "likide" etmez. Bundan ziyade, tekrar etmek gerekirse, toplumu ve dünyayı dönüştürmek için yapılması gerekenlerin temel sahnesini hazırlayan budur. Eğer bu kavranırsa, Avakian'ın vurguladığı gibi, bu gerçekliği radikal bir şekilde değiştirmenin yollarını keşfetmek mümkün hale gelir. Özgürlüğü yakalamak ve şekillendirmek mümkün hale gelir, çünkü bu üretim tarzı ve onun yasaları dinamiktir, çelişkilere dayanır. Ve bu, gerçekliğin karmaşıklığı ve değişirliği içinde bilimsel olarak anlaşılması temelinde, bilinçli faktörün eyleme geçmesi için geniş olanaklar açar.

Değişim ve ani kabarmalar için çeşitli kanallar vardır. Bilimsel yönelim, devrim için, tam ölçekte bir devrim için ve bu devrim ile karşı karşıya olduğu zorlukların ihtiyaç ve potansiyellerinin anlaşılması ve bunlar üzerinde eyleme geçilmesi için gerekli hareketin inşa edilmesinde kritik önemdedir. Çevre krizi bu açıdan oldukça önemlidir. Toplumsallaşmış üretim ve özel mülkiyet arasındaki temel çelişkinin gerçekteki gelişme biçiminin ortaya

koyduğu zorluklar var. Üretici güçler gelişip daha fazla toplumsallaşırken ve dünya daha fazla birbirine dolanırken, eş zamanlı olarak İslami ve öteki köktenciliklerin büyümesi tipik bir sorundur. Temel çelişkinin bu "bozuk" işleyişi, hareketinin ve gelişiminin doğrusal bir modernleşme, proleterleşme ve laikleşme süreci olmadığını göstermektedir. Daha ziyade, sınıfsal ve sosyal konfigürasyondaki değişimlerin, ideolojinin ve toplumsal hareketlerin ekonomik dönüşümle karşılıklı nüfuzun meydana getirdiği karmaşık bir süreçtir ve kurtuluşçu bir ahlaka duyulan ihtiyaç ve patriyarkanın ortadan kaldırılması sorununu güçlü bir şekilde ortaya koymaktadır.

Büyük ayaklanma potansiyelinin bulunduğu bir geçiş döneminde yaşıyoruz: sürekli değişen bir küresel kapitalizm, eşitsizlik ve yer değiştirmelerde artışlar, çevresel bozulma, insanlığın yarısını oluşturan kadınlara yaşatılan korkunç şeyler. Emperyalist çağdaki kapitalizm, daha yüksek ve kendi sınırlarına şiddetli bir şekilde saldıran bir şeye dönüşen bir üretim tarzıdır. Kendimizi avutmak ve gerçek meydan okumaları savuşturmak için gerçeklikler icat edip, sınıf mücadelesinin her zaman temel olduğu şeklinde anlatılar mı icat edeceğiz? Yoksa gerçeklikle, onu değiştirmek için karşı karşıya mı geleceğiz?

Söz konusu olan dünya, insanların düşüncelerinde ve toplumda neyin değiştirilmesi gerektiği ve bunun nasıl yapılması gerektiği konusunda materyalist bir anlayıştır. Gerçek anlamda bilimsel bir yaklaşım dışında her şey, dünyayı olduğu gibi bırakacaktır. Söz konusu olan, çağın temel çelişkisini çözümlemek, insanlığın kurtuluşunu gerçekleştirmek ve gezegeni kurtarmak için, insanlığın ihtiyaç duyduğu komünist devrimdir.

Dipnotlar

1. Arka plan için bkz: Communism: The Beginning of a New Stage, A Manifesto from the Revolutionary Communist Party, USA (Chicago: RCP Publications, 2009), özellikle III-V. kısımlar

2. Bob Avakian, Birds Cannot Give Birth to Crocodiles but Humanity Can Soar Beyond the Horizon (bundan sonra kısaca "Birds Cannot Give Birth to Crocodiles" denilecektir).

3. Kapitalizm doğup gelişirken, devasa büyüklükte bir küresel köylülük dünyadaki üretimde önemli bir rol oynamaya devam etti ve nicelik olarak baskın konumdaydı, ancak pre-kapitalist üretim ilişkileri giderek kapitalizm tarafından içerildi, ona tabi hale geldi ve kapitalizm bu ilişkilere nüfuz etti.

4. Frederick Engels, Anti-Duhring, (Moskova: Progress Publishers, 1969), s. 316-324.

5. Karl Marx, "Wage-Labor and Capital," Marx-Engels, Selected Works 1 (Moskova: Progress Publishers, 1973) içinde, s. 157.

6. Karl Marx, Capital, Cilt 1 (New York: International Publishers, 1967), s. 555.

7. Bkz: Bob Avakian, "Fundamental and Principal Contradictions on A World Scale" Revolutionary Worker, 17 Eylül 1982.

8. Raymond Lotta, America in Decline (Chicago: Banner Press, 1984), s. 40-56.

9. Marx, Capital, 1, s. 300.

10. Engels, Anti-Duhring, s. 322.

11. Marx, Capital 1, s. 555.

12. Marx, Capital 1, s. 224.

13. Karl Marx, Grundrisse (Hammondsworth: Penguin, 1973), s. 552.

14. Bkz: Revolution özel sayı, "State of EMERGENCY: The Plunder of Our Planet, the Environmental Catastrophe, and the Real Revolutionary Solution," 18 Nisan 2010.

15. R. Kerry Turner & Brendan Fisher, "Environmental economics: To the rich man the spoils," Nature 451, 28 Şubat 2008, s. 1067-1068.

16. William Cline. 2007. Global Warming and Agriculture: Impact Estimates by Country (Washington, D.C.: Center for Global Development and Peterson Institute for International Economics).

17. Örnek olarak bkz: Raymond Lotta, "Shifts and Faultlines in the World Economy and Great Power Rivalry: What Is Happening and What It Might Mean," Revolution, 24, 27 Temmuz, 3 Ağustos, 24 Ağustos (2008), özellikle Kısım 1; ve Raymond Lotta, "Financial Hurricane Batters World Capitalism System Failure and the Need for Revolution," Revolution, 19 Ekim 2008.

18. Okuyucuya şu eserdeki tartışmayı incelemeleri önerilir: Notes on Political Economy: Our Analysis of the 1980s, Issues of Methodology, and The Current World Situation (Chicago: RCP Publications, 2000), Kısım 1, ss. 7-30. Burada ABD Devrimci Komünist Partisi, 1980'lerde ABD liderliğindeki ve Sovyetler Birliği liderliğindeki emperyalist bloklarına dünya savaşına doğru gidişine dair yaptığı analizdeki sorunları tanımlamaktadır. Bilimsel metoda derinleşen bir şekilde tutunmanın parçası olarak metodolojik dersler çıkarılmaktadır. [geri]

19. Avakian, Birds Cannot Give Birth to Crocodiles.

20. Avakian, Birds Cannot Give Birth to Crocodiles. demarcations-journal.org – Sayı 3